

**Opinia do uchwały Rady Ministrów zmieniającej uchwałę
w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą
„Program wsparcia oddziałów psychiatrycznych dla dzieci i młodzieży
na lata 2022–2023”**

(ID 293)

SPIS TREŚCI:

I.	Opis sytuacji problemowej	str. 2
II.	Zestawienie opinii przedstawicieli organizacji pacjenckich	str. 5
III.	Opinia Federacji Pacjentów Polskich	str. 7

I. Opis sytuacji problemowej

Zmiany w Uchwale nr 190/2021 Rady Ministrów z dnia 31 grudnia 2021 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Program wsparcia oddziałów psychiatrycznych dla dzieci i młodzieży na lata 2022–2023”, wynikają z konieczności opracowania i przeprowadzenia procedury konkursowej mającej na celu wybór podmiotów, w których będą realizowane inwestycje w ramach „Program wsparcia oddziałów psychiatrycznych dla dzieci i młodzieży na lata 2022–2023”, zwany dalej „Programem”.

Uchwała Rady Ministrów z dnia 31 grudnia 2021 r. została wydana na podstawie art. 136 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych. Celem Programu jest poprawa efektywności leczenia pacjentów oddziałów udzielających świadczeń opieki zdrowotnej z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień realizowanych w warunkach stacjonarnych, przez wsparcie inwestycji infrastrukturalnych na tych oddziałach.

W związku z przedłużającym się etapem ustalania zasad naboru wniosków, jest niezbędne procedowanie zmiany uchwały Rady Ministrów z dnia 31 grudnia 2021 r. w celu alokacji środków finansowych w całości na 2023 r. W związku z tą zmianą, w ramach projektów w 2022 r. wnioskodawcy zaplanują zadania, które nie będą generowały kosztów (w tym np. przeprowadzenie procedury wyboru wykonawców), zaś całość wydatków zostanie zaplanowana na 2023 r.

W związku z koniecznością opracowania i przeprowadzenia procedury konkursowej mającej na celu wybór podmiotów, w których będą realizowane inwestycje w ramach Programu, jest konieczna zmiana uchwały Rady Ministrów i zmiany alokacji wcześniej zaplanowanych na 2022 r. środków z budżetu państwa w wysokości 40 mln zł na 2023 r.

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Zapewnienie środków finansowych na 2023 r. pozwoli w pełni wykorzystać środki przez wybrane w ramach procedury konkursowej podmioty.

Dodatkowo dzięki zaplanowaniu wydatkowania całości środków finansowych przeznaczonych na program w 2023 r., podmioty wyłonione w drodze konkursu będą mogły realizować całość zaplanowanych zadań inwestycyjnych w okresie 12 miesięcy bez konieczności dzielenia wydatków na poszczególne lata budżetowe. Mając na uwadze wielomiesięczny okres realizacji zadań inwestycyjnych wprowadzenie niniejszej zmiany w ocenie projektodawcy jest uzasadniona. Zwiększenie kwoty jednostkowego dofinansowania danego podmiotu wynika z faktu dostosowania założeń uchwały do realiów rynkowych w zakresie realizacji inwestycji budowlanych oraz kosztów materiałów. Przedmiotowa zmiana umożliwi zaplanowanie wydatkowania środków finansowych przez dany podmiot uwzględniając założenia wynikające z niezbędnych do przeprowadzenia prac inwestycyjnych.

Jednocześnie mając na uwadze informacje wskazane w pkt 1 nowelizacja uchwały zmienia pierwotnie określoną maksymalną kwotę dofinansowania dla jednego realizatora z 5 mln zł na 10 mln zł. Zmiana ta ma na celu wprowadzenie i zachowanie jedynie nowego brzmienia. Ponadto doprecyzowano jeden z punktów, który określa efekt realizacji Programu (określonego w części Cele Programu). Wskazano, że realizacja Programu ma na celu rozwój i doskonalenie systemu opieki zdrowotnej m.in. przez zwiększenie dostępności do specjalistycznych i wysokospecjalistycznych świadczeń zdrowotnych.

Projektowana zmiana ma na celu umożliwienie przyznawania pomocy na przeprowadzenie inwestycji w podmiotach leczniczych, udzielających świadczeń opieki zdrowotnej z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień, realizowanych w warunkach stacjonarnych, w związku ze szczególnymi potrzebami oraz koniecznością poprawy warunków funkcjonowania i infrastruktury oddziałów psychiatrycznych dla dzieci i młodzieży.

Realizacja przyjętego Programu zakłada m.in. rozwój i doskonalenie systemu opieki zdrowotnej przez zwiększenie efektywności funkcjonowania podmiotu, co ma bezpośrednie przełożenie na usprawnienie systemu ochrony zdrowia, jak również na poprawę jakości i dostępności świadczeń opieki zdrowotnej w ramach publicznego systemu ochrony zdrowia oraz na podniesienie jakości opieki nad pacjentem i standardu udzielania świadczeń zdrowotnych.

Planowanym terminem ogłoszenia konkursu przez Ministra Zdrowia i wybór wniosków, a tym samym realizatorów Programu, jest listopad 2022 r. Mając na uwadze doświadczenia z realizacji podobnych programów należy podkreślić, iż czas niezbędny na ogłoszenie konkursu, ocenę merytoryczną nadesłanych wniosków, uzupełnienia braków formalnych oraz podpisanie umów z realizatorami może wynieść od 2–3 miesięcy. W takim przypadku rozpoczęcie oraz zakończenia prac inwestycyjnych oraz ich rozliczenie w 2022 r. nie byłoby możliwe.

W projekcie uchwały zakłada się zmianę alokacji środków w całości na 2023 r. W ramach Programu maksymalna kwota dofinansowania dla jednego realizatora Programu wynosić będzie 10 000 000 zł. Zmiana maksymalnej kwoty dofinansowania wynika z doświadczeń związanych z trudnością realizacji projektów inwestycyjnych planowanych na lata 2021/2022 wynikających m.in. ze wzrostu cen materiałów budowlanych oraz innych kosztów prac. Ponadto, każdy wnioskodawca może złożyć tylko jeden wniosek.

Zmiany w załączniku do uchwały zarówno w części „Źródła finansowania Programu” oraz „Zasady przeprowadzania i rozstrzygania konkursu na inwestycje realizowane w ramach Programu” mają na celu wprowadzenie i zachowanie jedynie nowego brzmienia.

W związku z powyższym, jest konieczna zmiana uchwały Rady Ministrów z dnia 31 grudnia 2021 r. i zabezpieczenie wcześniej zaplanowanych na 2022 r. środków z budżetu państwa 2022 r. w wysokości 40 mln zł w 2023 r. (które łącznie po zmianie

wyniosą 80 mln zł), celem wsparcia podmiotów wybranych w procedurze konkursowej przeprowadzonej przez Ministerstwo Zdrowia.

Wejście w życie projektu uchwały nie będzie miało wpływu na rodzinę, obywateli oraz gospodarstwa domowe. Wejście w życie projektu uchwały nie będzie miało wpływu na osoby starsze i niepełnosprawne.

Zakłada się, że projekt uchwały wejdzie w życie z dniem podjęcia.

II. Zestawienie opinii przedstawicieli organizacji pacjenckich.

Konsultacje/ankietowanie na Platformie Konsultacji prowadzone były w postaci zestawu pytań zamkniętych. Poniżej zaprezentowano wyniki procesu konsultacji jakie zostały przeprowadzone:

1. Czy Pani/Pana zdaniem w ostatnim okresie ma miejsce zwiększenie dostępności do specjalistycznych i wysokospecjalistycznych świadczeń zdrowotnych?

Warianty odpowiedzi	Ilość
Tak	1
Nie	6
Nie mam zdania	3

2. Czy Pani/Pana zdaniem system leczenia psychiatrycznego dzieci i młodzieży wymaga zmian?

Warianty odpowiedzi	Ilość
---------------------	-------

Tak	6
Nie	1
Nie mam zdania	3

3. Czy Pani/Pana zdaniem instytucje zapewniające pomoc dzieciom i młodzieży powinny jak najszybciej uzyskać finansowanie na niezbędne inwestycje?

Warianty odpowiedzi	Ilość
Tak	5
Nie	2
Nie mam zdania	3

4. Czy Pani/Pana zdaniem dostępność do opieki psychologicznej i psychiatrycznej jest uzależniona od miejsca zamieszkania – utrudniona w małych miastach i na wsi?

Warianty odpowiedzi	Ilość
Tak	5
Nie	1
Nie mam zdania	4

5. Czy Pani/Pana zdaniem rząd powinien jak najszybciej zorganizować odpowiednio wcześniej i przeprowadzić nabór wniosków do konkursu o dofinansowanie pomocy psychiatrycznej dla młodych ludzi?

Warianty odpowiedzi	Ilość
Tak	5
Nie	1
Nie mam zdania	4

Odpowiedzi uzyskane podczas konsultacji zostały wzięte pod uwagę przy przygotowaniu opinii Federacji Pacjentów Polskich.

II. Opinia Federacji Pacjentów Polskich

W opinii środowisk pacjenckich specjalistyczna pomoc psychologiczna i psychiatryczna dla dzieci i młodzieży wymaga gruntownej i szybkiej naprawy. O tym, że sytuacja w polskiej psychiatrii dzieci i młodzieży jest zła, nie trzeba nikogo przekonywać. Tylko w ostatnich tygodniach z mapy Polski zniknął jeden z oddziałów na Mazowszu, a kolejny na Warmii i Mazurach jest zagrożony. Problemem są nie tylko braki kadrowe, ale również warunki w jakich przychodzi pracować lekarzom i kadrze wspierającej młode osoby w kryzysie psychicznym.

W Polsce świadczeń psychiatrycznych dla dzieci i młodzieży udziela blisko 50 oddziałów stacjonarnych. Trudna sytuacja oddziałów była i jest podnoszona przez wielu specjalistów m.in. konsultantów krajowych i wojewódzkich, Rzecznika Praw Dziecka, Rzecznika Praw Pacjenta. Co więcej, wciąż rośnie liczba pacjentów, którzy potrzebują pomocy. Tak było również w okresie pandemii, kiedy to rząd zdecydował się na uruchomienie specjalnego programu inwestycji.

Dokładnie 31 grudnia 2021 r. Rada Ministrów przyjęła uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Program wsparcia oddziałów psychiatrycznych dla dzieci i młodzieży na lata 2022–2023”.

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Jego celem ma być poprawa efektywności leczenia pacjentów oddziałów, udzielających stacjonarnych świadczeń psychiatrycznych dla dzieci i młodzieży, poprzez wsparcie inwestycji infrastrukturalnych na tych oddziałach. W tym roku z programu na inwestycje nie będzie finansowania.

Wsparcie miało zostać skierowane do podmiotów leczniczych udzielających stacjonarnych świadczeń psychiatrycznych dla dzieci i młodzieży, w rodzaju:

- Świadczenia psychiatryczne dla dzieci i młodzieży;
- Leczenie zaburzeń nerwicowych dla dzieci i młodzieży;
- Świadczenia w psychiatrii sądowej w warunkach wzmocnionego zabezpieczenia dla nieletnich;
- Świadczenia opiekuńczo-lecznicze psychiatryczne dla dzieci i młodzieży;
- Świadczenia pielęgnacyjno-opiekuńcze psychiatryczne dla dzieci i młodzieży;
- Świadczenia dla osób z zaburzeniami psychicznymi w hostelu.

Jak się okazuje, przedłuża się etap ustalania zasad naboru wniosków, którym udzielone zostanie wsparcie finansowe.

Przedstawiciele rządu deklarują, że W związku z potrzebą pilnych zmian w psychiatrii dziecięcej, Ministerstwo Zdrowia przygotowało i wdraża kompleksową reformę systemu ochrony zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży w oparciu o nowy model udzielania świadczeń. Nowy model ochrony zdrowia psychicznego pacjentów niepełnoletnich jest wynikiem prac działającego od lutego 2018 r. Zespołu do spraw zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele różnych grup zajmujących się ochroną zdrowia – m.in. wybitni eksperci w dziedzinie psychiatrii, psychologii i psychoterapii.

Jednak panuje powszechne przekonanie, że lecznictwo psychiatryczne dla dzieci i młodzieży od lat znajduje się w zapaści. W ostatnich miesiącach z powodu problemów z finansowaniem oraz brakiem specjalistów zamykają się kolejne oddziały przeznaczone

dla małych pacjentów, m.in. w Konstancinie-Jeziornej pod Warszawą. Bliski likwidacji jest oddział psychiatrii dziecięcej w Wojewódzkim Zespole Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie – jedyny w woj. warmińsko-mazurskim. Latem skasowano oddział psychiatrii dziecięcej w Gnieźnie.

Najwyższa Izba Kontroli już dwa lata temu stwierdziła, że system leczenia psychiatrycznego dzieci i młodzieży wymaga zmian, bowiem nie zapewnia kompleksowej oraz powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej w tej dziedzinie. Problemem jest nierównomierne, w skali kraju, rozmieszczenie kadry lekarskiej, szpitalnych oddziałów psychiatrycznych i poradni dla małoletnich. W pięciu województwach nie funkcjonował żaden oddział psychiatryczny dzienny, a w województwie podlaskim brakowało oddziału całodobowego. Zdarzało się, że małoletni pacjenci trafiali na oddziały dla dorosłych. Zmniejszyła się również liczba podmiotów udzielających małoletnim ambulatoryjnych świadczeń psychiatrycznych, a jednocześnie dostępność do nich była uzależniona od miejsca zamieszkania – utrudniona w małych miastach i na wsi.

W 2022 r. rząd miał przeznaczyć na pomoc psychologiczną i psychiatryczną dla dzieci 40 mln zł, a kolejne 40 mln zł – w roku 2023.

Choć sytuacja psychiatrii dziecięcej jest dramatyczna, to w tym roku instytucje zapewniające pomoc dzieciom i młodzieży nie uzyskują finansowania. Rząd nie jest w stanie zorganizować odpowiednio wcześnie i przeprowadzić naboru wniosków. W projekcie rozporządzenia zmieniającego uchwałę o ustanowieniu programu można przeczytać o “przedłużającym się etapie ustalania zasad naboru wniosków, na mocy których zostanie udzielone wsparcie finansowane” w ramach programu.

Opieszałość urzędników odbija się niestety na najmłodszych pacjentach – z powodu rosnących cen materiałów budowlanych oraz innych kosztów, w ramach zagwarantowanej na inwestycje kwoty można będzie przeprowadzić znacznie mniejszy zakres prac. Dlatego maksymalną kwotę dofinansowania dla jednego projektu zwiększono z 5 mln zł do 10 mln zł.

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Nawet, jeśli wybrane do realizacji projekty osiągną maksymalny pułap finansowania, to z dotacji będzie można wspomóc jedynie 8 placówek niosących pomoc najmłodszym pacjentom. Tymczasem świadczeniodawców uprawnionych do ubiegania się o dofinansowanie jest aż 46.

Ministerstwo Zdrowia nie zdążyło z opracowaniem zasad naboru wniosków do programu wsparcia oddziałów psychiatrycznych dla dzieci i młodzieży na lata 2022-2023. Resort planuje ogłosić konkurs dopiero w listopadzie tego roku, a więc jego rozstrzygnięcie będzie możliwe najwcześniej w 2023 r. Dlatego konieczna jest zmiana uchwały i przesunięcie finansowania na przyszły rok. Środowiska pacjenckie bardzo krytycznie oceniają ten brak realnych działań, w wyniku czego dostępność opieki i pomocy psychologicznej i psychiatrycznej dla młodych ludzi jeszcze długo będzie pozostawać w dramatycznej sytuacji.

Opracowanie:

Witold Michałek

Ekspert Projektu